

Pokus o teze o civilní interpretaci na kurz SČEDu
Ladislav Hejdánek

◆ poznámky, česky, vznik: 1962

◆ notes, Czech, origin: 1962

Pokus o teze o civilní interpretaci na kurz SČEDu 1962 [1962]

1. Civilní interpretace není jen nějaký tlumočnický požadavek, důraz na moderní formy zvěstování, solidaritu s moderním člověkem, snaha promítnout motivy evangelia do všedních lidských problémů, lidských vztahů. Civilní interpretaci je sama inkarnace: Slovo se stalo tělem. Proto základním motivem je důraz na celý život, jednání, celou lidskou existenci Ježíše Nazaretského. Tato skutečnost se mocně projevila v Ježíšově učení: zde najdeme silné tendence i slovy vyjádřit základní skutečnost: jde o tento svět, jde o tento život, o skutečné lidi, kteří jsou mi postaveni do cesty, jde o to jednat, jde o výsledek, o skutečnou poslušnost. Nikoliv už jen o plnění předpisů, duchovní postoj, odbytí „náboženských povinností“, přípravu pro posmrtný život. Tato tendence je zřejmá zvláště v polemikách s judaismem, v podobenstvích a kázání na hoře.

2. Druhým silným motivem civilní interpretace je eschatologie, skutečnost že Ježíšovým příchodem, jeho dílem byla „nastartována nová epocha“ (J. Trojan) – a že je před námi její dotváření a dotvoření. Toto dílo probíhá v našich dějinách – je patrné v evropských dějinách, v mohutném náporu demythologizačním, osvobození (osvobození) lidského ducha od mýtů, pasivity, poddanosti, otročení. Svět se začíná jevit jako stvoření, určené lidskému úsilí, lidské tvořivosti, život jako úkol, jako radostný úděl – nikoliv jako trest, zkouška, provizorium, mámení smyslí, jako je tomu v mimokřesťanských náboženstvích a jak se to projevuje ve zpotvořeném historickém křesťanství. Tento eschatologický pohled znamená: vidět pozitivně moderní dobu s její technikou, vědou, sjednocovací m úsilím, vidět očima víry postup Ježíšova díla (uskutečňování Ježíšova programu) v dějinách, vidět očima víry celou přírodu, nově vidět úlohu přírodní vědy i celou oblast techniky. Zbavit (zbavovat) ovšem i techniku, vědu, lidské úsilí v dějinách „pokrok“ falešného mýthu, jímž jej opřádá odpad moderního myšlení, žurnalisté druhého řádu, popularizátoři, „kulturní“ „filosofové“, někteří umělci atd.

3. Kázat modernímu člověku neznamena usnadňovat mu přijetí nějakého výtahu evangelia, snadnoučkého náboženství všedního dne, ale uvádět ho do skutečné, živé problematiky, skutečného života svědectvím o Ježíšově příchodu a jeho dílu, konaném dnes mezi námi i minulých 2. 000 letech. Jde o novou interpretaci – zápas o živou aplikaci, postihující dnešní skutečnosti. Není to „ulehčení“ přijetí, je to (zprvu) úzká cesta: na rozdíl od široké cesty náboženské interpretace, vedoucí do zahynutí. Nejde o lacinou milost, ale o milost drahou, dávající sílu do nejtěžších zápasů moderního života, dnešního světa. Moderní slovník, nové představy, aktuální příklady, nové formy jsou důležité, patří nerozlučně k věci, nesmí však být považovány za to hlavní a jediné.

4. Církev je nutno přetvořovat, vidět odumírání starých forem a nevázat na ně (nesvazovat s nimi) úsilí o novou orientaci. Vytvářet bratrstva, sjednocovat křesťany všech vyznání, sbližovat stanoviska, pozitivně pochopit sekularizační motivy („atheistické“) v moderním myšlení, umění, politice. Ne se proti tomu obrátit, uzavřít, ne

vytvořit jakési „spóry“ náboženského života, čekající staletí na „renezanci náboženství“. Současně vidět s porozuměním i projevy takové renezanace, ale ne se na ně orientovat, ne se s nimi svázat.

5. Učit děti a mládež tomuto novému pohledu. Z náboženské výchovy udělat právě výchovu, náboženství překonávat zvnitřku, s porozuměním užívat náboženských forem, aby i v nich bylo semínko nového pohledu, nového života zaseto, ne však proto, aby byly samy stůj co stůj zachovány. K náboženským formám patří zvláště mýthus všeho druhu: pohádky, legendy, vypravování o zázracích a nadpřirozených bytostech všeho druhu. Není možno je eliminovat, ale zařadit na správné místo, užívat jich k usměrnění neracionálních sil v člověku, náboženských dispozic, představ, k vystižení (uměleckému zpodobení) určitých myšlenek, motivů, nesnadno vystižitelných jinak. Současně toho užívat (podobně jako dějepisu) k angažování celé bytosti člověka: tak ovšem aby se tyto prostředky nestaly cílem, služebníky pánem. Proto musí být stále jasno o jejich místě, a je dobré je často střídat. – Výchova musí mít jasné cíle – to zvláště bylo nedostatkem náboženské výchovy. Cíle byly nejasné – nebo falešné: vychovat náboženského člověka. Civilní „katechetika“ chce vychovat moderního člověka a je svědectvím víry v Ježíše a dobrou budoucnost.